

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 2055/2023
05.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца Предузеће за трговину на велико и мало „ЋУРДИЋ“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Милан Терзић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Дирекција за јавни превоз Града Ниша“ Ниш, чији је пуномоћник Марко Дамњановић и др., адвокати из ..., ради дуга, вредност предмета спора 90.600.232,39 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2449/22 од 27.07.2023. године, у седници већа одржаној дана 05.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2449/22 од 27.07.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П 548/2020 од 18.11.2021. године, у ставу I изреке усвојен је тужбени захтев, па је обавезан тужени да плати тужиоцу на име накнаде за обављени превоз путника, на име главног дуга износ од 90.600.232,39 динара, са припадајућом законском затезном на поједине износе почев од дана доспећа до коначне исплате. Одлуком из става II изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 957.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2449/22 од 27.07.2023. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда. Одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је дао одговор на ревизију. Трошкове је опредељено тражио.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 - др.закон), Врховни суд је одлучио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је на основу закљученог Уговора о јавно-приватном партнерству од 25.02.2015. године на територији Града Ниша, вршио поверене услуге јавног превоза путника на одређеним линијама дефинисаним уговором. Током поступка није било спорно да је тужилац превоз извршио у складу са уговореним параметрима у погледу поверених линија, броја полазака и пређене километраже, те да није била спорна пређена километража возила тужиоца која представља основ за исплату накнаде, односно није било спорно да је транспортни рад који је тужилац фактурисао извршен. Међутим, тужени није у потпуности исплатио накнаду тужиоцу за обављени транспорт, будући да је за утужени износ тужени умањио накнаду тужиоцу позивајући се на члан 5. Уговора, са образложењем да су у раду тужиоца утврђене неправилности које су утицале на квалитет пружене услуге. У складу са спорним околностима, првостепени суд је утврдио да је списак аутобуса садржан у прилогу број 4. Даље је утврђено да су странке и раније биле у пословном односу, пре уговора од 25.02.2015. године, па како је по ранијем уговору извршен преглед возила дана 16. и 17.08.2014. године, након закључења новог уговора у кратком року након тог дана Комисија туженог није поново вршила преглед аутобуса. Увидом у издате сагласности туженог за укључивање возила у рад са важењем до 18.01.2018. године првостепени суд је утврдио да се исте односе на сва возила која су наведена у прилогу број 4. Тужени је са више дописа у периоду од 24.01.2018. године до 01.03.2018. године указао тужиоцу да је утврдио да тужилац врши превоз возилима за која не поседује важећу сагласност туженог. Тужилац је током трајања уговора више пута тражио сагласност за укључивање у рад одређених возила или је тражио продужење сагласности за замена возила најчешће због сервиса возила или кварова. Дописом од 22.12.2017. године тужени је обавестио тужиоца да укида све дате сагласности за 4 возила, са роком важења од 02.12.2017. године јер је дошло до техничке грешке и није наведен датум и издаје нове за иста возила са роком важења 25.12.2017. године до 31.12.2017. године. Дописима од 15.01.2018. године и 16.01.2018. године тужени је повукао сагласности за укључивање у рад 6 возила тужиоца. Тужени је за период од јануара до децембра месеца 2018. године умањио накнаду тужиоцу за обављени транспорт возилима за које тужени није дао сагласност.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су јединствени у оцени да од момента закључења уговора и у току читавог периода његове реализације тужени се није придржавао одредаба уговора које регулишу издавање и укидање сагласности за укључивања возила у рад. Првостепени суд наводи да тужени није издао одговарајуће сагласности након закључења уговора, по претходно обављеном прегледу возила, већ је дозволио укључивање возила, односно дозволио је да се превоз обавља возилима на основу сагласности издате 01.09.2014. године, 5 месеци пре закључења уговора, а које сагласности су издате у вези закључења другог уговора. За

нека возила не постоји сагласност за цели период трајања уговора иако су иста била укључена у рад и плаћана је пуна цена транспорта. Сем наведеног, сагласности које су издаване током трајања уговора за поједина возила издаване су мимо уговором предвиђеног поступка и противно обавезама туженог јер није била предвиђена могућност издавања дозволе са временским важењем, односно издавање временски ограничене дозволе, односно привремене сагласности за укључивање возила у рад. Нижестепени судови даље образлажу да је тужени у поступку издавања и укидања сагласности поступао супротно начелу савесности и поштења јер сагласности није издавао и укидао у складу са изричитим одредбама уговора. На овај начин је између странака установљена пракса да се превоз плаћа тужиоцу и за возила за која није издата сагласност, као и на основу сагласности које су издаване у току важења уговора и више пута продужаване, што је код тужиоца створило основано очекивање да ће се уговор и даље извршавати на установљени начин, без стриктног спровођења уговором предвиђеног поступка за издавање сагласности. Из наведених разлога нижестепени судови су усвојили тужбени захтев чија је висина утврђена на основу налаза и мишљења вештака економско – финансијске струке.

Ревизија туженог није основана.

Не могу се као основани прихватити ревизијски наводи да су нижестепени судови погрешно применили одредбе члана 12. и 17. Закона о облигационим односима, са образложењем да су нижестепени судови пропустили да утврде и несавесност тужиоца који је конкурисао једним возилима, да би током реализације Уговора о ЈПП, део тих возила заменио другим (слабијим и старијим) возилима, свесно обмањујући туженог да је наведено само привременог карактера, док возила којима је конкурисао не буду поправљена. Наиме, парничне странке су Уговором о јавно – приватном партнерству (Уговором о ЈПП) дефинисали у члану 5 став 7. да комисија у току реализације уговора има задатак да контролише испуњење услова за укључивање у рад возила која нису била обухваћена конкурсном документацијом, односно која су накнадно укључена у превоз и нису била предмет контроле приликом провере испуњења услова јавне набавке. У даљим одредбама је утврђена процедура према којој комисија туженог врши преглед новопријављеног возила, сачињава одговарајући акт о извршеном прегледу, те да тим актом утврђује да ли новопријављено возило превозника испуњава услове за укључивање у рад. Такође, тим одредбама је предвиђена могућност да комисија може у свако доба прегледати возило, па уколико се недостаци уоче и тужилац исте не отклони у остављеном року, директор туженог може укинути сагласност за то возило. Тужени ништа од наведеног није предузео, па су сагласности издаване или ускраћиване мимо уговорене процедуре, па се стога тужени не може са успехом позивати на наведене уговорне одредбе у погледу последица које оне прописују, а да сама неправилност на страни тужиоца није утврђена на адекватан начин како то налаже уговор.

На наведени закључак је без утицаја позивање туженог на Закон о јавно – приватном партнерству и концесијама („Сл. гласник РС“, бр. 88/2011, 15/2016 и 104/2016). Тим Законом регулисана је обавезна садржина уговора, па је одредбом члана 46. став 1. прописано да јавни уговор садржи све одредбе, услове и друге клаузуле које јавни партнер сматра корисним за испуњавање задатка приватног

партнера и за однос приватног партнера са другим учесницима који играју значајну улогу у реализацији ЈПП са или без елемената концесије, те да у складу са ставом 2. тачка 10 истог члана јавни партнер уређује, између осталог, питања механизма за смањење накнаде (без обзира на правни облик) приватном партнеру у случају лошијег квалитета његових услуга/објеката. Нису спорни ревизијски наводи да члан 5, као и чланови 59. и 60. Уговора о ЈПП имају свој правни основ у цитираним члановима закона. Међутим, да би тужени као јавни партнер имао могућност да примени наведене уговорне одредбе и по том основу умањи накнаду тужиоцу, морао је да исте поштује и у поступку обезбеђивања и контроле квалитета услуга превоза и тужиоцу ускрати сагласност за аутобусе које није сматрао подобним за извршење услуге. За тако нешто је било потребно формирање комисије која би непосредним прегледом возила утврдила техничке карактеристике и број бодова сваког возила, на основу чега би комисија сачинила предлог директору туженог за ускраћивање сагласности за коришћење конкретног возила, што није био случај. У складу са изнетим, нису од утицаја ни ревизијски наводи да је оваквим тумачењем угрожен јавни интерес код уговора са елементима јавно – приватног партнерства, јер Уговор о ЈПП управо предвиђа механизме за смањење накнаде (без обзира на правни облик) приватном партнеру у случају лошијег квалитета његових услуга, али тужени, на коме је и био терет заштите јавног интереса, те механизме није доследно спроводио. Стога, несавесност туженог у испуњавању уговорних овлашћења не може аутоматски повући и несавесност тужиоца, имајући у виду другачију позицију, улогу и овлашћења која има јавни партнер у поступку реализације јавног интереса израженог кроз конкретан уговор о ЈПП.

Даље, нису основани ревизијски наводи којима се тужени позива на одредбу члана 67. став 3. Закона о облигационим односима, у прилог тврдњи да су се странке усмено споразумеле да тужени може издати и привремену сагласност за укључивање заменских возила у рад (у вези материје коју регулише члан 5. уговора), иако тако нешто није изричито наведено у уговору (предвиђена је само сагласност без временског ограничења). Наведена законска одредба се не може применити у конкретном случају имајући у виду да је истом прописано да су пуноважне доцније усмене допуне о споредним тачкама о којима у формалном уговору није ништа речено уколико то није противно циљу ради кога је форма прописана. Најпре, питање издавања сагласности за укључивање нових аутобуса никако не може бити споредна тачка уговора имајући у виду да се наведеном уговорном одредбом контролише квалитет услуга које пружа тужилац, па као таква има битну улогу у заштити јавног интереса. Осим тога, то је одредба уговора на основу које тужени одбија да тужиоцу исплати 90.600.232,49 динара, па је стога њен значај евидентан на права и обавезе уговорних страна. Други разлог тиче се важности форме самог уговора. Како је напред речено, уговор о ЈПП заснива се на Закону о јавно – приватном партнерству и концесијама који прописује обавезну писану форму уговора, са прописаним битним елементима. Ради се о јавном уговору у смислу одредбе члана 4. тачка 3. наведеног закона, који има за циљ да обезбеди прописана начела јавно – приватног партнерства. Стога, било какве усмене погодбе, а нарочито о уговорним одредбама које су од значаја за остваривање јавног интереса, противне су циљу ради кога је форма прописана, па се из наведених разлога не може применити одредба члана 67. став 3. Закона о облигационим односима на коју се ревидент позива. Надовезујући се на питање ревидента да ли у том случају онда постоје уопште привремене сагласности

које је тужени издао мимо утврђене процедуре, одговор би био да постоје, али као сагласност без временског ограничења, будући да је тужилац обављао превоз путника на начин како је то чинио и у протеклом периоду (током 2015, 2016. и 2017. године), а на туженом је одговорност за неспровођење предвиђеног поступка контроле и издавање сагласности супротно процедури која је предвиђена ради заштите јавног интереса.

Врховни суд није посебно ценио ревизијске наводе којима се указује да је тужени умањио накнаду и по неким другим основима (не само по основу укидања сагласности за заменске аутобусе), јер се тиме указује на непотпуно утврђено чињенично стање, чију правилност ревизијски суд нема овлашћења да цени у овом поступку. Такође, без утицаја је на правилност побијане одлуке позивање на одлуке нижестепених судова у којима су изражена другачија становишта о праву јавног партнера на умањење накнаде сразмерно пруженом квалитету услуга, имајући у виду да су приложене одлуке донете у сличним материјалноправним ситуацијама, али са другачијим чињеничним утврђењем, због чега нису од значаја на одлуку у овој правној ствари. Остали ревизијски наводи су били предмет оцене од стране другостепеног суда у жалбеном поступку и правилно оцењени као неосновани, па их ревизијски суд неће понављати.

Дакле, према оцени ревизијског суда, нижестепени судови су правилно сагледали пословни однос између парничних странака, узимајући у обзир све околности случаја као што су трајност облигације, устаљену праксу пословања, непримењивање уговореног механизма контроле квалитета услуга, чињеницу да је тужилац своје уговорне обавезе у погледу броја полазака, пређене километраже и уопште јавног превоза испунио, а да је до краја 2017. године тужени уредно плаћао пуну цену за транспортни рад свих возила, па су на основу утврђеног чињеничног стања донели правилну и закониту одлуку.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, имајући у виду да трошкови настали поводом одговора на ревизију не спадају у нужне трошкове за одлучивање о ревизији.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић